

Пославська О.В., магістрант
Науковий керівник – Дячек С.М., к.е.н., доц.
Житомирський державний технологічний університет

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ

В сучасних умовах господарювання важливого значення набуває реорганізація підприємств. В умовах фінансово-економічної кризи виникають нові чинники, що зумовлюють реорганізаційні процеси. Серед них можна виділити реорганізацію з метою диверсифікації та економії сировинних і енергетичних ресурсів, скорочення окремих виробництв, пошуку нових ринків збуту продукції тощо. Проте до цього часу відсутня єдність щодо трактування терміну «реорганізація».

У Господарському кодексі України реорганізація згадується лише як один із способів припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності у вигляді злиття, приєднання, поділу та перетворення, що, на нашу думку, немає достатнього обґрунтування, оскільки не завжди реорганізація призводить до ліквідації юридичної особи. Наприклад, за такої форми реорганізації як виділ, ліквідація фірми взагалі не здійснюється, адже материнська компанія продовжує функціонувати. У Цвільному кодексі України визначення «реорганізації» взагалі не дано, а лише висвітлено її форми, зокрема, злиття, приєднання, поділ, виділ та перетворення. Спостерігаються значні протиріччя у трактуванні форм і методів реорганізації й у інших законодавчих та нормативних актах.

Слід зазначити, що здійснення реорганізації керівником суб'єкта господарювання здебільшого направлене не на збереження самого підприємства, а на раціоналізацію виробництва та отримання прибутку, при цьому підприємство (установа, організація) може підлягати змінам організаційно-правової форми, в результаті чого можуть виникати новоутворені юридичні особи.

У разі реорганізації шляхом перетворення змінюється організаційно-правова форма підприємства. До наслідків реорганізації у формі приєднання, злиття, поділу і виділу відноситься зміна складу власників, майна та зобов'язань, а також власного капіталу фірми. Проте дані зміни стосуються окремої юридичної особи. Теж саме стосується об'єднаних підприємств, адже вартість активів і зобов'язань новоствореного підприємства дорівнюватиме сумі об'єднаних суб'єктів. Отже, обов'язковою умовою реорганізації треба розглядати питання правонаступництва і це теж варто відобразити у визначенні поняття.

На нашу думку, що основними моментами у визначенні терміну «реорганізація» мають бути: 1) організаційні заходи, викликані суспільно-економічними передумовами та іншими об'єктивними чинниками; 2) зміна організаційно-правової форми, статусу та власників суб'єктів господарювання; 3) вирішення питань правонаступництва.

Отже, в умовах кризи частина юридичних осіб припиняє існування в результаті визнання їх банкрутами та подальшої ліквідації. З метою недопущення негавтиних соціальних наслідків, зокрема збільшення чисельності безробітного

населення, більшість керівників підприємств проводять реорганізацію суб'єктів господарювання. Під реорганізацією підприємства слід розуміти комплексний процес виникнення, перетворення або припинення юридичної особи або її структурного підрозділу шляхом здійснення юридично значущих дій і ухвалення юридичних актів керівником, що направлені на перехід прав і обов'язків підприємства, установи, організації, що реорганізується в порядку універсального правонаступництва, до новоутворених (або які продовжують існування) суб'єктів господарювання з метою подолання проблем у їх функціонуванні та оптимізації, прогресивного розвитку та ефективності виробництва, відповідно до соціальних та державних потреб, викликаних новими економічними умовами, та отриманні прибутку.